

Crna Gora
Ministarstvo ekologije,
održivog razvoja i razvoja sjevera

**INFORMACIJA O PROGRAMU PODRŠKE ODRŽIVIM BIZNISIMA USMJERENIM NA OČUVANJE
BIODIVERZITETA U OBLASTI TURIZMA, ŠUMARSTVA I POLJOPRIVREDE
U OKVIRU PROJEKTA „INTEGRISANJE BIODIVERZITETA U SEKTORSKE POLITIKE I PRAKSE
I JAČANJE ZAŠTITE KLJUČNIH TAČAKA BIODIVERZITETA U CRNOJ GORI” (GEF 7)**

Podgorica, maj 2026. godine

Implementacija projekta „Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje zaštite ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori” (GEF 7) je otpočela u martu 2023. godine, a planirano je da traje do februara 2027. godine. Projekat je finansiran od strane Globalnog fonda za životnu sredinu (GEF), a jedan je od prvih dva projekta koji se implementiraju shodno nacionalnom modelu implementacije (NIM) što znači da je za implementaciju ovog projekta nadležno Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), uz podršku Kancelarije Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP).

GEF 7 projekat je geografski fokusiran na ključna područja biodiverziteta (KBA) Crne Gore, obuhvata razne vrste intervencija i uključuje zaštitu ekosistema i rad sa proizvodnim sektorima, kao što su turizam, poljoprivreda i šumarstvo, a strukturisan je kroz dvije komponente:

Komponenta 1 se bavi unapređenjem upravljanja zaštićenim područjima, kao i traženjem mehanizama za zaštitu vrijednog i/ili osjetljivog biodiverziteta van granica zaštićenih područja, dok se Komponenta 2 fokusira na proizvodne oblasti van zaštićenih područja a koji se nalaze u blizini ključnih područja biodiverziteta i adaptacijom sektorskih scenarija razvoja za turizam, šumarstvo i poljoprivredu da bi se uzeli u obzir potencijalni uticaji na biodiverzitet.

U okviru druge komponente, a na osnovu preporuka koje su dobijene kroz analize sprovedene u okviru projekta GEF 7 (npr. Analiza potencijala za razvoj turizma u zaštićenim područjima, aktivnosti na uvođenju Šeme zelenih destinacija u Crnoj Gori i sl.), planirano je objavljivanje **javnih konkursa za podršku održivim biznisima usmjerenim na očuvanje biodiverziteta u oblasti turizma, poljoprivrede i šumarstva na teritoriji Crne Gore**, s tim što će prednost prilikom ocjene aplikacija imati one sa teritorije devet opština koje pripadaju Rezervatu biosfere Sliv rijeke Tare (Andrijevica, Berane, Kolašin, Mojkovac, Pljevlja, Plužine, Podgorica, Šavnik, Žabljak). Naime, pored pomenutih studija, navedene aktivnosti predstavljaju i doprinos procesu reaktivacije Međuopštinskog koordinacionog tijela za upravljanje Rezervatom biosfere Sliv rijeke Tare, iniciranog u okviru GEF 7 projekta. Cilj rada ovog tijela je podsticanje lokalnih zajednica sa prostora rezervata biosfere da se uključe u inicijative i programe jačanja kapaciteta za identifikaciju i razvoj projektnih ideja i predloga u svrhu korišćenja potencijala i benefita rezervata.

Polazeći od prethodnog iskustva u saradnji sa Fondom za zaštitu životne sredine Crne Gore (Eko-fond) u okviru koje je uspješno sproveden Javni poziv za podršku poljoprivrednim praksama usmjerenim na očuvanje i zaštitu biodiverziteta objavljen u decembru 2024. godine, predlaže se da i ovi konkursi budu sprovedeni prema istom modelu: posredstvom agregatora tj. nevladinih organizacija koje bi imale ulogu u promovisanju mogućnosti razvoja posredstvom ovih konkursa, motivisanju krajnjih korisnika i njihovoj saradnji, obezbjeđivanju tehničke podrške korisnicima prilikom sprovođenja aktivnosti usmjerenih na prijavljivanje i popunjavanje dokumentacije predviđene konkursima, te monitoringu korišćenja dodijeljenih sredstava i izvještavanju prema Eko-fondu.

Za sprovođenje navedenih aktivnosti, nevladina organizacija će imati mogućnost nadoknađivanja operativnih troškova, u iznosu do 20% od ukupnog budžeta krajnjih korisnika u čije ime aplicira.

Krajnji korisnici mogu biti fizička i/ili pravna lica registrovana za obavljanje djelatnosti koja je predmet podrške ovim javnim konkursima. U kontekstu pravnih lica, finansijska podrška koja im se dodjeljuje podliježe kontroli državne pomoći i upisu u *de minimis* registar kod nadležne institucije.

Dodatno, a u prilog predloženom modelu saradnje sa Eko-fondom, isti je, shodno procedurama sprovođenja GEF 7 projekta, prošao procjenu kapaciteta (*Hact micro assesment*) od strane nezavisnih evaluatora, angažovanih od strane UNDP-a, koji su potvrdili da navedena institucija ima potrebne kapacitete za sprovođenje poziva planiranih u okviru GEF 7 projekta. U tom smislu, potpisivanje Ugovora o saradnji za realizaciju ovih javnih konkursa je opravdano i sa aspekta vremenskog okvira koji je na raspolaganju za sprovođenje istih imajući u vidu da projekat traje do kraja februara 2027. godine, odnosno da bi uvođenje treće strane podrazumjevalo sprovođenje HACT-a što iziskuje dodatno vrijeme čime bi potencijalno moglo ugroziti eventualno sprovođenje programa podrške.

Eko-fond ima ulogu implementacione jedinice u sprovođenju javnih konkursa te će, prilikom definisanja pravila javnih konkursa i sprovođenja monitoringa dodijeljenih sredstava, biti primijenjeni važeći pravilnici Eko-fonda.

Ukupan budžet javnih konkursa iznosi 400.000,00 EUR, od čega je 100.000,00€ predviđeno u budžetu Eko-fonda a 300.000,00€ u budžetu GEF7 projekta, a sredstva će biti raspoređena kroz tri sledeće mjere, tj. tri objavljena javna konkursa.

Mjera 1 – Podrška održivim biznisima usmjerenim na očuvanje biodiverziteta

Mjera podrazumijeva podršku razvoju i/ili unaprjeđenju proizvoda i usluga koje u osnovi imaju zaštitu biodiverziteta, primjenu standarda održivosti i zaštite prirode. Sredstva raspoloživa kroz ovu mjeru se mogu koristiti za razvoj biznis ideje i proizvoda, kao i za unaprjeđenje ljudskih i tehničkih kapaciteta.

Aktivnosti mogu obuhvatiti (ali se ne ograničavaju na navedenu listu):

- Nabavku opreme i malu infrastrukturu
- Sakupljanje, preradu i plasman drvnih i nedravnih šumskih proizvoda dobijenim kroz održive prakse
- Razvoj proizvoda od drvnih ostataka (suveneri, galanterija, interaktivni interpretativni mobilijar)

➤ **Iznos opredijeljenih sredstava za realizaciju ove mjere iznosi 200,000.00€**

Mjera 2 – Podrška ugradnji individualnih sistema za prečišćavanje otpadnih voda fizičkim i pravnim licima u sektoru turizma

U cilju smanjenja zagađenja voda i zemljišta u područjima koja nijesu priključena na kanalizacionu mrežu, planirana je podrška instalaciji vodonepropusnih plastičnih septičkih jama za domaćinstva i turističke objekte. Sredstva će biti korištena za nabavku i instalaciju individualnih sistema za prečišćavanje otpadnih voda. Takođe, kao dio podrške će biti omogućena i nabavka solarnih panela za napajanje navedenog sistema.

Aktivnosti mogu obuhvatiti:

- Nabavku i ugradnju opreme
- Nabavku i povezivanje na on/off grid sistem električnog napajanja

➤ **Iznos opredijeljenih sredstava za realizaciju ove mjere iznosi 150,000.00€**

Mjera 3 - Podrška lokalnoj zajednici u pravcu razvoja cikloturističkog eko-sistema

Ovom mjerom subvencionise se nabavka montažnih garaža za bicikla i osnovnih setova za njihovu popravku i održavanje. Pružena je i mogućnost obezbjeđivanja sredstava za razvoj digitalne mape rute: izradu interaktivne mape sa ucrtanim izvorima pitke vode, odmorištima, servisima i prirodnim atrakcijama, dostupne putem QR kodova na svim info-tablama.

Aktivnosti mogu obuhvatiti i:

- Opremanje biznisa (držači, alat, punjači, oprema, signalizacija)
- Nabavku i povezivanje na on/off grid sistem električnog napajanja
- Edukativne radionice za vlasnike biznisa o potrebama cikloturista
- Profesionalno mapiranje terena, snimanje dronom ključnih tačaka i web razvoj
- Štampa 'light' mapa na recikliranom papiru + naljepnice sa QR kodovima

➤ **Iznos opredijeljenih sredstava za realizaciju ove mjere iznosi 50,000.00 €**